

“RĪCĪBAS PLĀNS RĪGAS METROPOLES AREĀLA ATTĪSTĪBAI” – NOZĪME UN RISINĀMIE JAUTĀJUMI

Rīgas plānošanas reģions (turpmāk – [RPR](#)) saskaņā ar 16.03.2018. RPR attīstības padomē pieņemto lēmumu izstrādā “Rīcības plānu Rīgas metropoles areāla attīstībai” (turpmāk – Plāns).

Plāna izstrādes mērķis ir panākt Rīgas metropoles areāla saskaņotu attīstību un tur notiekošo procesu koordinēšanu, izmantojot integrētu pieeju un kompleksus risinājumus, lai saskaņotu valsts, Rīgas pilsētas, Rīgas metropoles areālā ietilpstošo pašvaldību un iedzīvotāju intereses. Plāns kalpo par pamatu sarunām starp metropoles pašvaldībām, valdību un ministrijām par nepieciešamā finansējuma piesaisti gatavojoties nākošā plānošanas perioda (pēc 2020.gada) investīciju sadalei. Netiešais mērķis ir kvalitatīva dialoga veidošana metropoles attīstības dalībnieku starpā Plāna izstrādes un īstenošanas procesā.

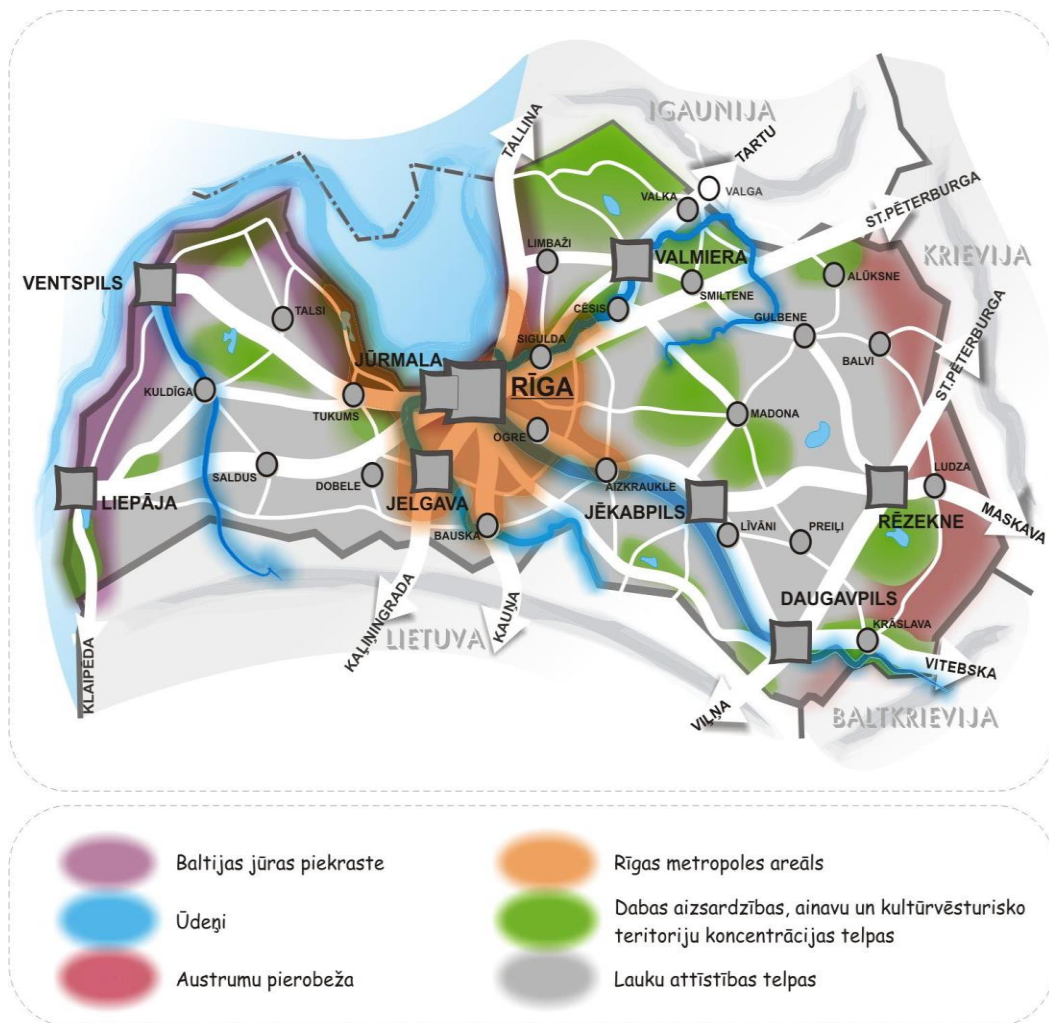
Plāna izstrādes nepieciešamība noteikta jau 2010.gadā līdz ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam apstiprināšanu. Rīgas metropoles areālā kā vienā no Latvijas nacionālo interešu telpām risināmus jautājumus paredz arī reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam, kā arī Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam, kas akcentē Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles nozīmīgumu un potenciālu. RPR ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014.-2030.gadam telpiskās attīstības perspektīva ietver redzējumu par Rīgas metropoles areāla attīstību un attīstības programma 2014.-2020.gadam ietver metropoles areālā risināmos jautājumus.

[Rīgas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam](#) akcentē, ka vienota Rīgas metropoles areāla ekonomika ir labklājības pamats visa areāla iedzīvotājiem un ir nepieciešama aktīva sadarbība ar aglomerācijā ietilpstošajām pašvaldībām, Rīgas plānošanas reģionu un valsts pārvaldes institūcijām. Saistībā ar Rīgas metropoles un aglomerācijas tematiku veikti arī dažādi pētījumi, kas apliecina nepieciešamību pēc integrētiem attīstības risinājumiem šajā funkcionālajā teritorijā.

[Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam](#) nosaka Rīgas metropoles areālu kā nacionālo interešu telpu (1.attēls) ar izcilu vērtību un nozīmi valsts ilgtspējīgai attīstībai, identitātes saglabāšanai un ietver valsts attīstībai nozīmīgus stratēģiskos resursus.

Rīgas metropoles areālu veido Rīgas pilsēta kopā ar tuvējām dažāda lieluma pilsētām – Jūrmalu, Olaini, Jelgavu, Baldoni, Salaspili, Ogrī, Tukumu, Siguldu un citām Rīgas pilsētai piegulošām un tuvajām novadu pašvaldībām. Ņemot vērā to izvietojumu un relatīvi ērto Rīgas sasniedzamību, ir izveidojušās spēcīgas funkcionālās saites, ko nosaka Rīgas kā ekonomiskā, finanšu un kultūras centra pievilcība un ko veicina iedzīvotāju ikdienas svārstmigrācija.

Rīgas pilsētas morfoloģiskā robeža sniedzas tālu pāri tās administratīvajām robežām – ir izveidojusies **Rīgas urbānās attīstības zona**, ko stimulē dažādas ekonomiskās aktivitātes. Taču koordinētas piepilsētas teritoriju attīstības plānošanas trūkums izraisa virkni visdažādāka rakstura problēmu, t.sk. transporta situācijas pasliktināšanos, Pierīgas zaļo un rekreācijas teritoriju samazināšanos, atbilstošas infrastruktūras trūkumu, pakalpojumu pieejamību u.tml.

1.attēls. Rīgas metropoles areāls kā nacionālo interešu telpa

Avots: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

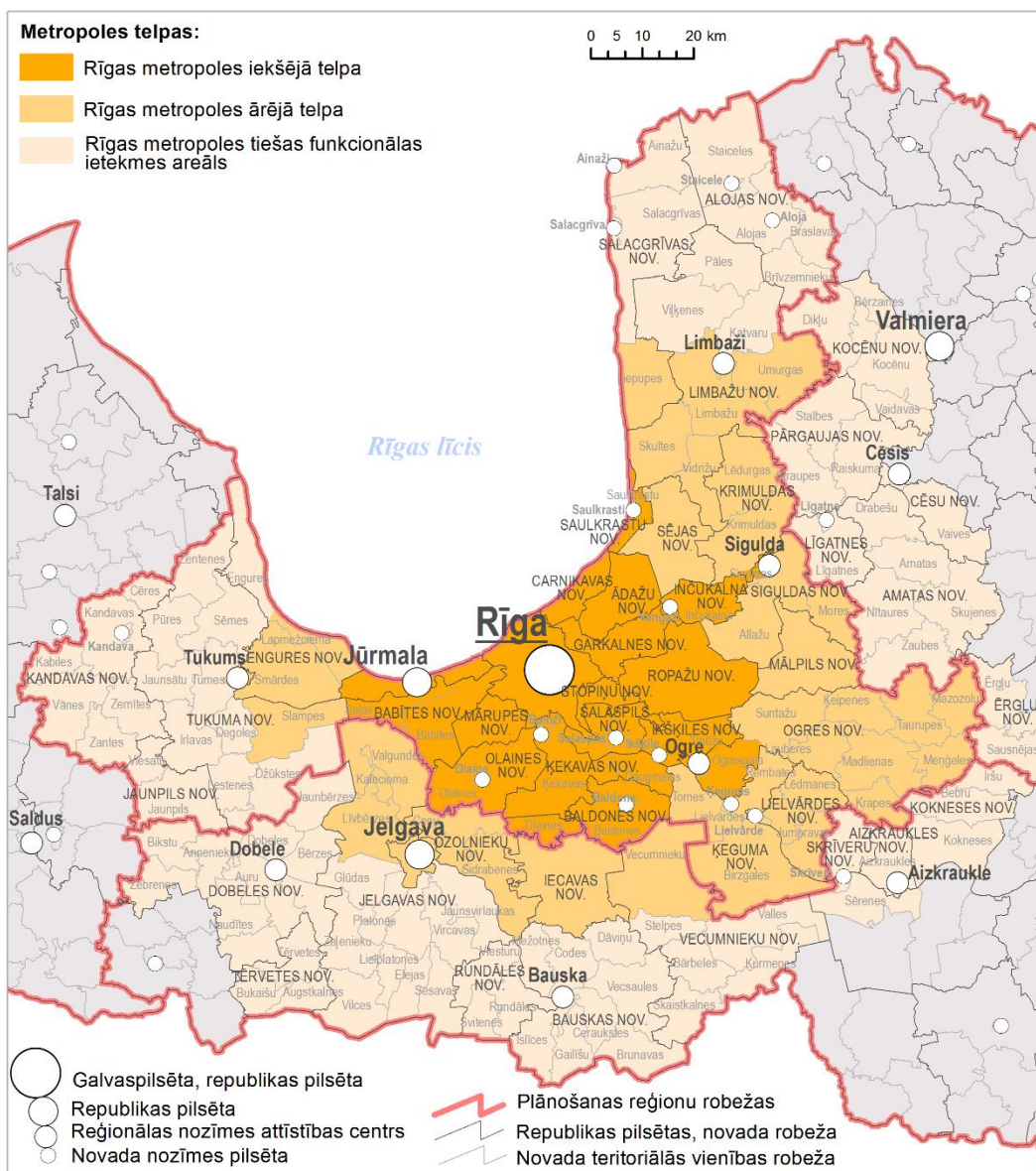
Saskaņā ar RPR attīstības padomē apstiprināto darba uzdevumu “Rīcības plāna Rīgas metropoles areāla attīstībai” izstrādei, **plāna izstrādē tiek ievērotas 3 galvenās dimensijas – LAIKA, TERITORIĀLAIS un TEMATISKAIS ietvars.**

1) LAIKA (DARBĪBAS TERMIŅU) IETVARS:

- **Ilgtermiņa stratēģiskie uzstādījumi** – Rīgas metropoles areāla sapratne un ilgtermiņa attīstības redzējums (2030+);
- **Vidējā termiņā risināmie jautājumi** (2021+);
- **Īstermiņa risinājumi** jeb tūlītējie soļi (3 tuvāko gadu vajadzības).

2) TERITORIĀLAIS IETVARS (2.attēls):

- **Rīgas metropoles iekšējā telpa** – Rīga, tieši piegulošās un tuvākās teritorijas;
- **Rīgas metropoles ārējā telpa** – Metropoles centru loka – Tukuma, Jelgavas, Ogres, Siguldas un Limbažu novada pašvaldības un tuvākās teritorijas;
- **Rīgas metropoles ietekmes areāls** - Tiešas funkcionālas ietekmes teritorijas Rīgas, Zemgales un Vidzemes plānošanas reģionos, galvenokārt transporta koridoru virzienā.

2.attēls. Rīgas metropoles areāla funkcionālās telpas

Avots: Rīcības plāna Rīgas metropoles areāla attīstībai projekts

3) TEMATISKAIS (STRATĒGISKAIS) IETVARS, galvenie virzieni:

- **Metropoles areāla pārvaldība** (attīstības jautājumu koordinācija, atbildības, lēmumu pieņemšana, aktivitāšu īstenošanas mehānismi, sadarbības līgumi);
- **Reģionālā un starptautiskā konkurētspēja** (biznesa vide, tūrisms, kultūra, sports un reģionālais mārketingš);
- **Apdzīvojuma struktūra** (mājokļi un apdzīvoto vietu dzīves vides sakārtošana);
- **Transports un mobilitāte** (sasniedzamība, pieejamība un sabiedriskais transports);
- **Publiskie pakalpojumi** (izglītība, mūžizglītība, veselība, kultūra, sports un brīvā laika pavadīšanas iespējas);
- **Dabas vide un enerģētika** (vides kvalitāte un stāvoklis, vides un dabas resursu pārvaldība, klimata pārmaiņu ietekme, energoefektivitātes pasākumi un atjaunojamie energoresursi).

Iedzīvotāju mobilitātes rādītāji liecina, ka **Rīga kopā ar Pierīgu ir nozīmīgs saikņu virziens visai Latvijas teritorijai**. Pēc salīdzinoši augstas ikdienas svārstmigrācijas intensitātes metropole aptver ne tikai tiešā Rīgas tuvumā esošās teritorijas, bet sniedzas arī tālāk, aptverot daļu Rīgas metropoles centru loka (Tukuma, Jelgavas, Ogres, Siguldas, Limbažu) pašvaldību teritorijas.

Iedzīvotāju migrācija nav vienīgais metropoles telpu raksturojošais rādītājs – arī iedzīvotāju koncentrācija, demogrāfiskā un ekonomiskā situācija, transporta infrastruktūra un apdzīvojuma struktūra liecina par metropoles telpisko aptvērumu. Metropoles areāla tuvumā, galvenokārt nozīmīgāko transporta koridoru virzienā atrodas teritorijas, kas funkcionāli ir tieši saistītas ar Rīgas metropoli un veido lokveida teritoriju, ietverot arī galvaspilsētai tuvākās teritorijas citos reģionos.

Rīgas metropoles areālā koncentrējas **1,1 miljons jeb aptuveni 60 % Latvijas iedzīvotāju** un tā teritorijā tiek radītas aptuveni **2/3 Latvijas ekonomisko vērtību** – tas metropoles areālam piešķir visas Latvijas ekonomikas, izglītības, zinātnes, tūrisma, sporta un kultūras dzīves dzinējspēka statusu. Rīgas metropoles areāls stiprina Rīgas kā globāli orientētas Baltijas metropoles lomu un veicina konkurētspēju starptautiskā mērogā.

Kā to nosaka nacionāla un reģionāla līmeņa plānošanas dokumenti, Rīgas metropoles areālā **galvenie stratēģiski risināmie jautājumi ir saistīti ar Rīgas metropoles starptautiskās konkurētspējas veicināšanu**. Šī mērķa sasniegšanai būtiska ir areāla iekšienē notiekošo procesu sakārtošana, ietverot tādus būtiskākos jautājumus kā apdzīvojuma struktūra, transports un mobilitāte, reģiona konkurētspēja un uzņēmējdarbības infrastruktūras koordinēta izveide un popularizēšana, publiskie pakalpojumi (izglītība, veselība, kultūra u.c.) un dabas vides stāvoklis.

“Rīcības plāna Rīgas metropoles areāla attīstībai” izstrādes un īstenošanas atbalstam RPR ir iesaistījies **ESPON** (Eiropas telpiskās plānošanas novērošanas tīkls), kas ir lietišķo pētījumu programma ar mērķi sniegt atbalstu teritoriālās attīstības politikas virzienu izstrādei Eiropā. RPR kopā ar tādām Eiropas metropolēm, kā Vīne (Austrija), Berlīne (Vācija), Oslo (Norvēģija), Štutgarte (Vācija), Turīna (Itālija) un Varšava (Polija) veiks pētījumu “Economic Sprawl” par **metropoļu areālu turpmākās attīstības perspektīvām**. Šāda pētījuma ietvaros iegūtā informācija ļaus labāk plānot ekonomisko aktivitāšu un industriālo teritoriju izvietojumu Rīgas metropoles areālā, nosakot piemērotākās biznesa un ražošanas teritoriju atrašanās vietas un līdz ar to arī galvenos darbavietu koncentrēšanās punktus un iedzīvotāju ikdienas mobilitātes plūsmas. Pētījuma rezultāti būtiski palīdzētu zemes lietošanas, apdzīvojuma struktūras, pakalpojumu izvietojuma un transporta infrastruktūras plānošanas procesā, kā arī **sniegtu salīdzinošu priekšstatu par Rīgas metropoles areāla ekonomiskās attīstības līmeni spēcīgu Eiropas pilsētreģionu vidū**.